

Καμία λιγότερη – καμία μόνη!

Της Αθηνάς Σκαμπά

Πλησιάζει η 25η Νοεμβρίου, παγκόσμια ημέρα ενάντια στη βία κατά των γυναικών, και οι φεμινιστικές και ΛΟΑΤΚΙΑ οργανώσεις συζητούν τη διοργάνωση και το περιεχόμενό της. Μεγάλες φεμινιστικές πορείες θα γίνουν σε όλες τις μεγάλες πόλεις του κόσμου και το σύνθημα «ΚΑΜΙΑ ΛΙΓΟΤΕΡΗ. ΚΑΜΙΑ ΜΟΝΗ» θα κυριαρχήσει και πάλι.

Στην Ελλάδα του 2021, μια γεμάτη χρονιά κύλισε από την προηγούμενη παγκόσμια μέρα κατά της έμφυλης βίας. Πολλά βήματα έγιναν αλλά η ατζέντα παραμένει ίδια. Εν μέσω πανδημίας το ελληνικό #metoo ξέσπασε σαν κύμα που δεν μπορούσε πια να συγκαλυφθεί και να κρυφτεί και παρέσυρε μαζί του «ευυπόληπτους» κακοποιητές που απολάμβαναν την ασυλία της σιωπής. Η γυναικοκτονία της Καρολίν αλλά και άλλες που ακολούθησαν, δυστυχώς, άνοιξε τη συζήτηση με τόση ένταση που ο σεξιστικός οχετός δεν μπορούσε να σκεπάσει τον θυμό. Ο όρος «γυναικοκτονία» χρησιμοποιείται πλέον για να περιγράψει αυτά τα εγκλήματα ακόμα και στο ρεπορτάζ επικαιρότητας των καθεστωτικών ΜΜΕ. Αυτά είναι κατακτήσεις του φεμινιστικού κινήματος που επιμένει τα τελευταία χρόνια να λέει τα πράγματα με το όνομά τους και εκφράζει την οργή δεκάδων, εκατοντάδων χιλιάδων γυναικών – και όχι μόνο.

Πρόσφατη εγκύκλιος του εισαγγελέα του Αρείου Πάγου καλεί σε εγρήγορση τους συναδέλφους του για περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας και αναφέρεται στη γυναικοκτονία ως έγκλημα διακριτό αυτού της ανθρωποκτονίας (δολοφονία με έμφυλο κίνητρο). Η εγκύκλιος έχει αναφορά στη σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και τις νομικές προσαρμογές στο δίκαιο άλλων χωρών στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης της ενδοοικογενειακής βίας.

Η μεταρρύθμιση του Ποινικού Κώδικα

Στο ίδιο μήκος κύματος, έντονες φήμες κυκλοφορούν για την πρόθεση της κυβέρνησης να εντάξει στη μεταρρύθμιση που Ποινικού Κώδικα το έγκλημα της γυναικοκτονίας. (μεταρρύθμιση που κατά τα άλλα είναι συντηρητική στην κατεύθυνση της αυστηροποίησης των ποινών και της στοχοποίησης και ποινικοποίησης κινηματικών ενεργειών). Είναι πολύ σημαντικό βήμα και κατάκτηση της ακούραστης φωνής του γυναικείου κινήματος, αλλά από μόνο του είναι κενό γράμμα.

Μπορεί να έχουν κερδίσει έδαφος στην κοινή γνώμη και τις συνειδήσεις περισσότερων ανθρώπων οι απόψεις του φεμινιστικού κινήματος, τόσο ώστε να αναγκάζει τη Νέα Δημοκρατία να υιοθετήσει, πιθανόν, μια τέτοια μεταρρύθμιση, αλλά αυτό δεν την ξεπλένει για τα υπόλοιπα που προτίθεται να αλλάξει στον Ποινικό Κώδικα. Πολύ περισσότερο, δεν την ξεπλένει για τις πολιτικές που αφορούν στην επιδείνωση της θέσης των γυναικών τις οποίες ακολούθησε κατά τη διάρκεια της θητείας της, ούτε για τις απόψεις και τις δράσεις μελών και στελεχών της.

Η θεσμική μεταρρύθμιση δεν αρκεί

Η έμφυλη βία δεν αντιμετωπίζεται μόνο με θεσμικές μεταρρυθμίσεις. Είναι απολύτως απαραίτητες, αλλά μπορούν να παίξουν ρόλο μόνο αν υποστηρίζονται από ένα πλέγμα θεσμών και υποδομών που να μπορούν να τις θέσουν σε λειτουργία.

Η ενδοοικογενειακή βία αφορά στον πυρήνα της ζωής των γυναικών και των ανήλικων παιδιών τους. Γυναίκες που ζουν σε κακοποιητικά περιβάλλοντα, εξαναγκάζονται να υποφέρουν από τις συμπεριφορές των κακοποιητών τους γιατί είναι «δεμένες» με ένα πλέγμα εξαρτήσεων. Ξεκινώντας από την σημαντικότερη, την οικονομική, και λαμβάνοντας υπόψη ότι η κακοποιητική συμπεριφορά συνοδεύεται, κατά κανόνα, από συστηματική προσπάθεια του κακοποιητή να κρατά απομονωμένο κοινωνικά το θύμα του. Οι πιο συνηθισμένες περιγραφές επιζησάντων έμφυλης κακοποίησης περιγράφουν καθημερινότητες όπου ο σύζυγος ή ο

σύντροφος δεν τους επέτρεπε να διατηρούν σχέσεις με το φιλικό και οικογενειακό τους περιβάλλον, ήταν αρνητικός στην επαγγελματική τους εξέλιξη, δεν τους επέτρεπε να διαθέτουν ή να χρησιμοποιούν το μεταφορικό μέσο της οικογένειας, ήθελε να έχει έλεγχο σε κάθε επικοινωνία ή δραστηριότητα. Γυναίκες που επιχειρούν να ξεφύγουν από τέτοια περιβάλλοντα συνήθως είναι υποχρεωμένες να κάνουν στροφή 180 μοιρών στις ζωές τους. Δεν χρειάζεται απλώς να αλλάξουν κατοικία, χρειάζεται πολύ συχνά να αναζητήσουν εργασία, να προσπαθήσουν να στήσουν κοινωνικές σχέσεις από το μηδέν, να ξεπεράσουν το τραύμα και να προστατέψουν τα ανήλικα παιδιά τους.

Δεν έχει να προσφέρει τίποτα σε αυτές τις γυναίκες η νομική κατοχύρωση, από το κράτος, του επαχθούς του εγκλήματος, αν δεν είναι προσανατολισμένη η πολιτική του στην πρόληψή του. Αυτό σημαίνει: Ξενώνες και δομές όπου μπορεί να καταφύγει μια γυναίκα με τα παιδιά της, κοινωνικές υπηρεσίες που θα διευκολύνουν στην ανεύρεση εργασίας, παιδικοί σταθμοί και χώροι βοήθειας για την ανατροφή των παιδιών, ομάδες και ειδικοί ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης και ευέλικτες διαδικασίες προστασίας γυναικών και παιδιών από τους κακοποιητές. Τα παραπάνω προϋποθέτουν ενίσχυση παροχών του κοινωνικού κράτους, τομέα στον οποίο η κυβέρνηση (αλλά και όλες της τελευταίας δεκαετίας) έχει επιτελέσει καταστροφικό έργο.

Για τις φεμινιστικές οργανώσεις, αυτή η διεκδίκηση, χωρίς τα συμπληρώματά της, είναι απόλυτη υποκρισία. Αν καλοδεχόμασταν απλώς μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση, θα ήταν σαν να μην γνωρίζαμε το πρόβλημα, σαν να μην συνέβαινε σε κάποιες από εμάς και σαν να μην παραδεχόμασταν ότι όλες μας, όσο ζούμε σε αυτή την κοινωνία, δεν αναγνωρίζουμε ότι εν δυνάμει μπορούμε να είμαστε επιζήσασες έμφυλης βίας.

Η δίκη για τη δολοφονία του Ζακ

Ένας χρόνος γεμάτος, λοιπόν, με σημαντικά βήματα, αλλά που κύλησε με καθημερινές καταγγελίες περιστατικών έμφυλης βίας

και με ένα νέο κατάλογων γυναικών που δολοφονήθηκαν. Έτσι, το «Καμία λογότερη, καμία μόνη» παραμένει και φέτος η ατζέντα.

Φυσικά, από τη φετινή μέρα δεν μπορεί να λείπει η διεκδίκηση για δικαιοσύνη στην υπόθεση της δολοφονίας του Ζακ Κωστόπουλου. Επιμένουμε να ονομάζουμε την παγκόσμια αυτή μέρα «Ημέρα κατά της έμφυλης βίας» γιατί δεν είναι θύματά της μόνο οι γυναίκες και θα ήταν λάθος να αναφερόμαστε μόνο σε αυτές ή ξεχωριστά σε αυτές. Περιστατικά κακοποίησης λόγω έμφυλης ή σεξουαλικής ταυτότητας υφίστανται και άλλα υποκείμενα και η ρίζα τους είναι η ίδια. Τέτοιο περιστατικό ήταν και η δολοφονία του Ζακ.

Τις προηγούμενες εβδομάδες ξεκίνησε, με απαράδεκτη καθυστέρηση, η δίκη των δολοφόνων. Είναι μια υπόθεση πολύ σημαντική για το ΛΟΑΤΚΙΑ και φεμινιστικό χώρο – και όχι μόνο. Η διαδικασία αναδεικνύει την ανάγκη υπεράσπισης της ζωής ανθρώπων που δεν ανταποκρίνονται στα πρότυπα της «κανονικότητας», αλλά υπογραμμίζει και όλη τη διαπλοκή και αλληλοσυγκάλυψη των εκπροσώπων των θεσμών και των εξουσιών και την ανάγκη να υπερασπιστούμε το δικαίωμα στη δικαιοσύνη.

Ραντεβού την 25η Νοέμβρη στις 6.30 μ.μ. στην πλατεία Κλαυθμώνος για να διεκδικήσουμε την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών, την εξάλειψη της έμφυλης βίας και του συστήματος που τη γεννά. Ραντεβού σε όλους τους αγώνες ενάντια στη σεξιστική ατζέντα της νέας Δεξιάς στην Ελλάδα και διεθνώς.